

De erfgenamen van heer Ghijzel Back

§ 9. Van Laerhoven

Drs L.F.W. Adriaenssen
van der Hoopstraat 85^{III}, 1051 VD Amsterdam

I. AERNT AERNTS VAN LAERHOVEN¹ woonde waarschijnlijk te Oisterwijk, was althans daar en in de omgeving gegoed. Zijn vrouw was Jut Jans van Tyghelt; Jan van Tychelt zoon Jans die Coster was haar broer of haar vader.² Uit dit huwelijk:³

1. Aernt Aernts van Laerhoven, volgt onder II op pagina 161.
2. Willem Aerts van Laerhoven⁴ vestigde zich te Breda en was daar in 1446 en 1456 schepen. In 1440 gaf hij een hoeve te Berkel in erfpacht voor 6 mud 12 lopen rogge Oisterwijkse maat.⁵ Hij was vader van:⁶
 - A. Lysbeth Willems van Laerhoven⁷, gehuwd met Engbrecht Goessens van Boymeer.

-
- 1) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1183, f 309, 1402/03. R 1184, f 93^v, 1404/05.
 - 2) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1205, f 133^v, 1434/35.
 - 3) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 151, ongef., 1438. R 154, f 19, *in prefesto Philippi & Jacobi apostolorum* 1443. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1198, f 157, 1427/28.
 - 4) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1194, f 315, 26 augustus 1424. R 1198, f 195^v, 23 februari 1429. R 1226, f 518, 1455/56.
 - 5) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1210, f 97^v, 3 augustus 1440.
 - 6) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1231, f 305^v, 1460/61. R 1248, f 58^v, 1478/79.
 - 7) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 204, f 35, 9 november 1498. R 205, f 59, 22 oktober 1500.

B. Yken Willems van Laerhoven trouwde met Gielis Peters van Buyten, die op 17 september 1484 te Breda overleed. Yken stierf aldaar op 27 februari 1512.⁸

Onder voorbehoud:

C. Adrianus van Laerhoeven uit Breda, priester van het bisdom Luik, ging in 1458 aan de universiteit van Keulen rechten studeren.⁹ Eveneens onder voorbehoud identificeer ik heer Adrianus met heer Aert van Lairhoven, priester, van wie een bastaard bekend is:

AA. Aernt van Laerhoven ging in 1484 studeren aan de universiteit van Leipzig, waar hij werd opgenomen in de Beierse Natie¹⁰ (een Brabants studentencorps was er niet). In 1524 was hij kapelaan te Hilvarenbeek¹¹ en kocht hij voor 4 £ Vlaams een oktroi om *van niet tegenstaende zyne natuerlicheyte te moigen testeren ende disponeren van allen zynen goeden, leene ende andere.*¹²

3. Mr Jan van Tyghelt¹³ was tot in 1438 residerend koster van Oisterwijk. De *matricularia*, die werden begeven door de abt van Sint Truiden te Leuven, waren blijkbaar erfelijk, want meester Jan werd voorgedaan door Jan van Tyghelt die Coster en opgevolgd door Aernt van Laerhoven.¹⁴ Waar Jan in

8) P.C. Bloys van Treslong Prins, *Genealogische en heraldische gedenkwaardigheden in en uit de kerken der provincie Noord-Brabant* (2 dln; Utrecht, 1924) I, 105.

9) H. Keussen, *Die Matrikel der Universität Köln*, dl I (Bonn, 1892) 476, no 27, 24 oktober 1458.

10) G. Erler, *Die Matrikel der Universität Leipzig*, dl I (Leipzig, 1895) 325, no 24: *Arnoldus de Larhoffen, Buscumducis*, dat wil zeggen uit de stad of de meierij van Den Bosch.

11) L.H.C. Schutjes, *Geschiedenis van het bisdom 's Hertogenbosch*, dl IV (Sint-Michielsgestel, 1973) 613, noemt hem *Adrianus van Laerhoven*.

12) Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 163, f CCCXXIX, 1 juni 1524.

13) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 188, f 18, 26 april na Pasen 1482. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1204, f 205, 15 mei 1434. R 1208, f 245^v, 1437/38. R 1209, f 250^v, 1438/39. R 1211, f 38^v, 1440/41. R 1212, f 4, 1441/42. R 1234, f 94, 1464/65.

14) G.C.A. Juten, „Consilium de Beke”, *Taxandria*, XXVIII, XXIX (1921, 1922) XXIX, 107.

1444 als notaris resideerde¹⁵, is onbekend. Hij moet niet worden verward met zijn neef, heer Jan van Tychelt.¹⁶ Aangezien in 1451 zijn neef Aert van Laerhoven (III) het lopen rogge erfpacht verkocht dat meester Jan had bezet op zijn goed *te Myspelboom* bij de kerk van Oisterwijk, lijkt hij kinderloos (althans zonder wettig nageslacht) te zijn overleden.

4. Juet Arnts van Laerhoven, gehuwd met Jan Beriss van Oerle.¹⁷ *Jan Berys soen van Oerle van Tilborch* werd in 1417 beboet door de kwartierschout van Oisterwijk.¹⁸

Uit een onbekende moeder werd geboren:

5. Aernt natuurlijke zoon Aernts van Laerhoven¹⁹ was gegoed te Haaren en Udenhout. Hij verwekte bij zijn vrouw Henricxken²⁰ (in 1487 zijn weduwe) de twee volgenden:²¹
 - A. Willem Aerts van Laerhoven.
 - B. Mechtelt Aerts van Laerhoven.²²

II. AERNT AERNTS VAN LAERHOVEN²³ is rond 1400 geboren en

-
- 15) H. van Bavel, *Inventaris van 100 Bossche testamenten aanwezig in het archief van de godshuizen te 's-Hertogenbosch 1353-1698* (Z.pl., 1972) 32, no 47.
 - 16) Een zoon van Hessel Gobels en Lysbeth Jans van Tyghelt (Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 143, f 68, *prefesto Andree apostoli* 1419). Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1211, f 38^v, 1440/41.
 - 17) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 143, f 36, *des Dijnsdaghs post Epyphaniam domini anno XIX*; f 40, 10 februari 1419.
 - 18) Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 12990, rekening 25 december 1416 - 1 juni 1417, f 80.
 - 19) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1203, ff 208^v en 270^v, 1432/33. R 1231, f 305^v, 1460/61. R 1234, f 35, 1464/65.
 - 20) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1256, f 498^v, 1486/87.
 - 21) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1256, f 498^v, 1486/87. R 1278, f 133^v, 5 maart 1508.
 - 22) Wellicht dezelfde als Mechtelt Arnts van Laerhoven, die in 1487-1519 de weduwe van Jan van Thyenrode wordt genoemd (Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 193, f 31^v, 25 november 1487. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1291, f 179^v, 28 juni 1519).
 - 23) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 149, f 52^v, 10 maart 1435. R 150, f 23^v, juni 1436. R 151, f 1, 1438. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1193, f 91^v, 23 april 1422 (zoon van wijlen Aernt). R 1194, f 315, 26 augustus 1424. R 1198, f 195^v, 23 februari 1429. R 1199, f 362^v, 1428/29. R 1204, f 292^v, 1433/34. R 1208, f 245^v, 1437/38. R 1209, f 43,

6. Geertruyt Aerts van Laerhoven³³ trouwde met Henrick Claes Bastert van Buchoven³⁴, zoon van Claes, die een bastaard was van Claes Oem, heer van Bokhoven en Olmen.
7. Lysbeth Aerts van Laerhoven³⁵ trouwde met de Bossche smid Henrick Jordan Eynsen alias Hacken³⁶ en was in 1471–1494 zijn weduwe.³⁷ Jordaen Hacken en Aert van Laerhoven, poorters van Den Bosch, kochten in 1440 huden te Bergen op Zoom.³⁸ Hun kinderen waren:³⁹
 - a. Aert Henricxs Hacken alias van Laerhoeven⁴⁰, wiens beide dochters in 1508 een rente verkochten die Lysbeth, hun oma, had geërfd van hun oudoom mr Merten Vanny alias Back:⁴¹
 - aa. Henrick Aert Hacken⁴² trad in het huwelijk met Aelbrecht Aelbrecht Ketelers⁴³ te 's-Hertogenbosch, wiens moeder Ariken Willem Wouters in den Bogart heette. Zijn vader, Aelbrecht Aelbrecht Ketelers de oude, heeft in 1506 *hem afgeseegt den smede ambacht bynnen deser stat ende en will van deser tyt voirtaen daer mede nyet meer scyeten noch genyeten.*⁴⁴ Hoe moet dan worden geïnter-

33) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1242, f 143, 1472/73.

34) A.J.L. van Bokhoven, „Nogmaals de familie van Bokhoven uit Heusden en omgeving”, *De Brabantse Leeuw*, XXIII (1974) 44.

35) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 193, f 29^v, 6 november 1487. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1238, ff 186^v en 196, 1468/69. R 1241, f 305, 1471/72.

36) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1202, f 197^v, 1432.

37) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 176, f 29, december 1471. R 199, f 21, 21 september 1494.

38) Slootmans, *Paas- en Koudemarkten*, I, 474.

39) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1237, ff 27 en 28^v, 1468.

40) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1245, f 248^v, 1476. R 1247, ff 167 en 168, 1478. R 1249, ff 21 en 28, 1479/80.

41) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 212, f 34^v, 1 augustus 1508.

42) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 204, f 35, 9 november 1498. R 205, f 59, 22 oktober 1500.

43) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1295, f 49, 17 december 1520. R 1311, f 77^v, 1 februari 1529. R 1314, f 66, 27 januari 1531. R 1842, f 258, 6 april 1526; f 271, 7 april 1526; f 449, 31 juli 1533.

44) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1276, f 238^v, 28 november 1506.

preteerd dat Aelbert Keteler de oude in 1522 voor de stad smidswerk verrichtte?⁴⁵ Een oplossing kan zijn dat de oude Aelbrecht twee gelijknamige zoons Aelbrecht had, die zich als senior en junior van elkaar onderscheidden. In 1529 worden namelijk een Aelbrecht Aelbrecht Ketelers met zijn vrouw Elizabeth vermeld.⁴⁶ In tweede echt trouwde Aelbrecht junior met Ghysbertken dochter Arnts *huedemaker*, nadat uit zijn huwelijk met Henricxken Hacken in 1509, 1511, 1513, 1515 en 1517 respectievelijk Dominicus, Adriaen, Lysbeth, Jan en Arnt waren geboren.⁴⁷ Als weduwe verkocht Ghysbertken in 1544 een huis op de hoek van de Markt en de Kerkstraat aan Anthonis Adriaen Keteler.⁴⁸

bb. Geertruyt Aerts Hacken trouwde met Aert Aerts Roever Boest.

III. AERT AERTSS VAN LAERHOVEN⁴⁹ deed in 1446 vrijwillig afstand van de kosterij van Oisterwijk, die hij niet persoonlijk zal hebben bediend, maar als getonsureerde scholier zal hebben genoten als beurs; hij wordt immers in 1438–1442 de *absente*

45) R.A. van Zuylen, *Inventaris der archieven van de stad 's Hertogenbosch. (Stadsrekeningen 1500–1800)* (3 dln; z.pl., z.j.) I, 376.

46) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1311, f 77^v, 1 februari 1529.

47) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, Aanwinsten 7851, f 222, 1525. R 1327, f 234, 27 mei 1538; f 245, 13 april 1538. R 1842, f 705, 23 juli 1539.

48) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Archief Beurzenstichtingen 999. A.F.O. van Sasse van IJsselt, *De voornamen huizen en gebouwen van 's-Hertogenbosch, alsmede hunne eigenaars en bewoners in vroegere eeuwen. Aanteekeningen uit de Bossche schepenenprotocollen loopende van 1500-1810* (3 dln; z.pl., z.j.) III, 302.

49) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 159, f 10^v, 6 april 1450. R 169, f 13^v, 1 juli 1462; f 15^v, 29 juni 1462. R 175, f 3^v, 2 februari 1469; f 8, 17 mei 1469. R 183, f 23^v, 27 oktober 1476. R 184, f 18, 25 juni 1478. R 188, f 18, 26 april na Pasen 1482. R 197, f 10, 26 mei 1491. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1230, f 353, 1459/60. R 1231, f 236^v, 9 april 1461. R 1232, f 397, 1461/63. R 1233, f 159^v, 1463/64. R 1234, f 189^v, 1465. R 1236, f 145^v, 1466/67. R 1238, f 95, 1468/69. R 1247, f 150^v, 1478/79. R 1248, f 58^v, 1478/79. R 1260, f 224^v, 1490/91. R 1261, f 226^v, 1491/92. R 1263, f 150, 1493/94. R 1267, f 139^v, 1498/99.

rector genoemd.⁵⁰ In 1471 erfde hij de ouderlijke hoeve in de Gever onder Haaren. Hij trouwde met Geertruyt Willems van Audenhoven⁵¹, een dochter van Willem natuurlijke zoon Rutgers van Audenhoven en van Margriet natuurlijke dochter Ervaert Ervaerts van den Vluege. Volgens een verklaring uit 1459 waren zij en haar broers Rutger en Ervart geboren poorters van Den Bosch.⁵² In 1507 gaf zij als weduwe de tocht in haar huis met hof, land en zand, beemden, heiden en weiden te Haaren aan haar kinderen, die haar een pensioen garandeerden van 4 rijnsgulden per jaar; *ende sullen daer wt noch houden twee roeden dycks opten Oesterwycksen dyck*.⁵³ Aerts kinderen⁵⁴ verkochten in 1512 hun versterf te Udenhout *ontrent den Brant*, waaronder een boerderij, waarin wijlen hun vader krachtens erfenis van Aert van den Heyden gerechtigd was.⁵⁵ Aert, Jan, Willem en Geertruyt wijlen Aerts van Laerhoeven verkochten in 1507 een beemd *opt Schoubroeck* onder Udenhout⁵⁶, geloofden in 1525 3 rijnsgulden uit een beemd bij de watermolen te Oisterwijk en uit hun hoeve *inden Gever te Haaren*.⁵⁷ De kinderen:

1. Aert Aerts van Laerhoven, volgt onder IV op pagina 166.
2. Willem Aerts van Laerhoven, volgt onder IVbis op pagina 180.
3. Elysabeth Aerts van Laerhoven⁵⁸ trouwde met Aert van Harlen en was in 1552 kinderloos gestorven.
4. Jan Arnsts van Laerhoven, volgt onder IVter op pagina 184.

50) Juten, „Consilium de Beke”, XXIX, 107. L.F.W. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog en onder de generaliteit. Sociale en economische geschiedenis van een Kempens dorp tussen 1400 en 1800* (Amsterdam, 1987) 254.

51) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1218, f 305^v, 1447/48. R 1263, f 14, 1493/94. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 26, f XIII^v, 29 januari 1562.

52) F.W. Smulders, „Bossche poorters”, *De Brabantse Leeuw*, VI (1957) 191.

53) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 211, ff 9 en 10, 15 februari 1507.

54) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 212, f 34^v, 1 augustus 1508.

55) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 216, f 15^v, 7 mei 1512.

56) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 211, f 35^v/36, 27 september 1507.

57) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 229, f 6^v, 31 januari 1525.

58) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 256, f 1, 29 januari 1552.

5. Tryuycken Aertss van Laerhoeven⁵⁹ trouwde met Claes Jan Maes geheten van der Donck.⁶⁰ Deze was in 1524 heiligegeestmeester van Hilvarenbeek.⁶¹ In 1540 kocht Tryuycken een huis in de Gelderstraat aldaar.⁶² Zij was in 1544 weduwe⁶³ en in 1552 werden haar bezittingen collateraal verdeeld.⁶⁴ Op het Sint-Dingenaltaar in de collegiale kerk van Hilvarenbeek had zij een officie van vijf missen per week gesticht. Heer Willem van Laerhoven was de eerste officiant.⁶⁵

IV. AERT AERTS VAN LAERHOVEN⁶⁶ verkocht in 1540 zijn huis in de Gelderstraat te Hilvarenbeek aan zijn zus Tryuycken.⁶⁷ Kinderen.⁶⁸

1. Heer en meester Aert van Laerhoven⁶⁹ is in 1511 of 1512

-
- 59) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 300, f 121, 3 februari 1542. R 43, f 182^v, 29 november 1556. R 44, f 11^v, 19 oktober 1557. Oisterwijk R 256, f 102^v, 18 augustus 1552; f 140^v, 29 december 1552. R 258, f 68, 28 juli 1554. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1333, f 224^v, 30 mei 1540. R 1342, f 363^v, 28 mei 1545; f 37^v, 4 november 1544; f 45, 10 november 1544. R 1346, f 204, 8 juni 1547. R 1359, f 109^v, 7 januari 1552.
- 60) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 217, f 34, 28 november 1513. R 223, f 31^v, 17 juni 1519. R 229, f 39^v, 27 september 1525. Hilvarenbeek R 23, f 121, 1 mei 1525. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1306, f 268, 5 december 1526. R 1313, f 367, 31 augustus 1531. R 1318, f 104, 30 januari 1533. Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 45079, f LXXVIII. L. Adriaenssen, „Elf generaties Moonen. Namen, data anekdotes”, *De Brabantse Leeuw*, XIX, XX (1969, 1970), XX, 21.
- 61) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 23, f 93, 10 juli 1524.
- 62) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1333, f 146, 23 februari 1540.
- 63) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1338, f 281^v, 31 augustus 1543. R 1342, f 37, 4 november 1544; f 363^v, 28 mei 1545.
- 64) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 25, f 175, 9 augustus 1552.
- 65) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 142.
- 66) Rijksarchief Antwerpen, Arendonk Gemeentearchief 4880, *Fructus et obventiones altaris 4^{or} DD. in ecclesia Hilvarenbecana siti et fundati*. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 223, f 31, 17 juni 1519.
- 67) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1333, f 146, 23 februari 1540.
- 68) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1338, f 281^v, i.m. 10 november 1544. R 1342, f 45, 10 november 1544. R 1349, f 89^v, 28 februari 1548.
- 69) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 163, 271, 301. In 1544 verkocht hij zijn zesde in de ouderlijke hoeve in het Groot Loo onder Hilvarenbeek aan zijn neef Joost Janssen van Laerhoven (Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1339, f 205, 13 juni 1544).

geboren, studeerde sinds 1530 te Leuven, verwierf daar een meesterstitel en werd tot priester gewijd. Hij was gebeneficiëerd te Werchter, Kasterlee en Diessen, maar maakte fortuin te 's-Hertogenbosch. Eerst verwierf hij uit de erfenis van heer Ghijsel Back een van de beneficiëes van het Bacx-koorke, later werd hij bovendien kanunnik van de Bossche Sint Jan. Heer Aert ging in Den Bosch wonen, waar hij een huis kocht in de Peperstraat. Op 13 december 1556 overleed hij en zijn graf kwam te liggen *ante capellam Back, juxta porticulum templi* (voor het Bacx-koor, naast het zuiderportaal).

2. Erffvaert Aerts van Laerhoven, volgt onder V op pagina 169.
3. Mariken Aerts van Laerhoven⁷⁰ trouwde in eerste echt met Roeloff Jan Schoeffs, die in 1564 de Sint-Janstiende te Hilvarenbeek pachtte⁷¹, en in tweede met Henrick Jaspars van Essche, met wie zij te Liempde gegoed was. Zij overleed kinderloos.
4. Margriet Aerts van Laerhoven⁷², gehuwd met Jan Stevens van der Langryth⁷³, zoon van Steven Jan Hapaerts geheten van der Langryth en van Agneet Gerit Hessels. Samen met zijn zwager Roeloff Scoeffs pachtte hij in 1564 voor een termijn van vijf jaar ad 16 mud rogge het achtste deel van de grote riddertiende van Hilvarenbeek, waarin de fabriek van de Bossche Sint-Janskerk gerechtigd was.⁷⁴ In 1581 was hij Margriets weduwnaar.⁷⁵

70) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 220, weesrekening kinderen Aert Jan Stevens, 1595–1605. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1354, f 277, 15 januari 1550. R 1417, f 1, 3 september 1579. R 1445, f 344^v, 15 juli 1605.

71) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1385, f 426, 12 juli 1564.

72) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1384, f 127^v, 15 januari 1564. De kwartieren van haar en haar man in: L.F.W. Adriaenssen, *Geschiedenis van de families Trompenaars, Trümpener, Trompeneers, Trimpeneers, Trompen en Trompen in de Brabantse en Limburgse Kempen, 1347–1989* (Amsterdam, 1989) 328, 333, 338, 344, 349.

73) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 23, f 171, 4 februari 1527. R 56, f 10^v, januari 1613. Moergestel R 298, ongef., 22 april 1578. Adriaenssen, „Elf generaties Moonen”, XIX, 5. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 301.

74) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1385, f 426, 12 juli 1564.

75) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 30, f 167, 20 februari 1581.

5. Kathelyn Aerts van Laerhoven⁷⁶ trad in het huwelijk met een mede-erfgenaam van heer Ghijsel Back: Aert Jan Reyners alias Weymers. Hij was een zoon van Jan Wouter Reyners ex matre Weymers en zal bij de tak-Metten worden besproken. Hun huwelijk bleef overigens kinderloos.
6. Ghysbrecht Aerts van Laerhoven⁷⁷ geloofde in 1545 3 carolusgulden erfcijns uit *die Goer* onder Hilvarenbeek.⁷⁸ Hij was gehuwd met Pauwelsken Jan Mys⁷⁹, dochter van Jan Bartholomeus Mys.⁸⁰ Hun kinderen:⁸¹
 - A. Aert Ghysbrechts van Laerhoven⁸² woonde of verbleef in 1604 in Vlaanderen.
 - B. Geertruyt Ghysbrechts van Laerhoven⁸³, simpel.
 - C. Kathelyn Ghybrechts van Laerhoven trouwde met Michiel Michiel Bartholomeus Michielssen van den Nieuwenhuysen⁸⁴, die aan de Gemene Plaats van Hilvarenbeek woonde. Zij verhuisden nadat hun huis door soldaten uit Eindhoven was verbrand naar de Priesterstraat. Michiel was geboortig van Diessen uit het huwelijk van Michiel Bartholomeus Michielssen van den Nieuwenhuy-

76) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1346, f 246, 19 juli 1547.

77) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 256, f 1, 29 januari 1552. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1342, f 363^v, 28 mei 1545. R 1373, f 31, 19 oktober 1556.

78) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1342, f 363^v, 28 mei 1545.

79) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 61, ongef., 2 februari 1576.

80) Volgens een akte woonde Jan in 1586 te 'Loon', waarmee zowel Loon op Zand als Hoogeloon kan zijn bedoeld (Rijksarchief Antwerpen, Poppel Gemeentearchief 51, 29 september 1586). Zijn (Hilvarenbeekse) ouders, Bartholomeus Mys Jan Mys en Kathelyn Jan Engbrecht Gerits van den Brekelen, worden vermeld door L.F.W. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes. Genealogie van het geslacht Van den Nieuwenhuysen 1400-1800* ('s-Hertogenbosch, 1988) 541.

81) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1384, f 127^v, 15 januari 1564. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 29, f XXVIII, 13 april 1573. R 32, f 11^v, 15 april 1585.

82) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 30, f 212, 5 september 1580. R 31, f 41^v, 21 maart 1581.

83) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 29, f XXVI^v, 25 februari 1573.

84) Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 248.

sen en Jenneken Lenaert Cops. Kathelyns kinderen waren mr Ghysbrecht van den Nieuwenhuysen⁸⁵, notaris te Hilvarenbeek, en Anthonis van den Nieuwenhuysen⁸⁶, kruisbroeder. Van de laatste wordt een ciborie bewaard, waarop de familiewapens van zijn ouders prijken.

V. ERFFVAERT AERDEN VAN LAERHOVEN⁸⁷, geboren in 1522 à 1525, woonde evenals zijn ouders in het Groot Loo onder Hilvarenbeek en was daar schepen en president in de dingbank. In 1565 was hij hoofdman van het Sint-Jorisgilde van de voetboogschutters. Als pachter van de Hilvarenbeekse tiende van de Sint-Janskerk te 's-Hertogenbosch schreef hij in 1585, dat hij voorleden jaar in Den Bosch in handen van heer Willem van Laerhoven en het Sint-Gertrudisklooster *op dye loidsy* de tiende in natura had geleverd, maar dat het afgelopen jaar de tiende was blijven *liggen in dye stoppelen*. Daarom werd hij belaagd door verschillende deurwaarders: Jan van Heel *heeft my daer door gesedt in groot pryckel ende Wouter Leyten dreycht my noch alle daech om te doen halen. Ende hebbe daerom lange tyt wt mynen huys gaen slaepen*. Hij verzoekt een pachtcontract op een lichtere voet, want *dye thinde en is voortoen soo goet niet meer door seker misbruyck van dye naebueren*.⁸⁸ Erff was gehuwd met Beatrijs Jan Wouter Thielmans⁸⁹, dochter van Jan bij Cornelis Reynier Jan Brouwers. Zij overleed te Hilvarenbeek op 15 juli 1633 en was de moeder van:

1. Wouter Erven van Laerhoven, volgt onder VI op pagina 173.
2. Reynier Erffaerts van Laerhoven⁹⁰ woonde in het Groot Loo,

85) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 198, 209, 211, 239, 310, 343, 346.

86) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 315-318.

87) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Archief Beurzenstichtingen 38, p. 613, 4 januari 1594. Hilvarenbeek R 25, f 11, 10 februari 1550. R 29, f XXVIII, i.m. 3 februari 1574. R 43, f 125, 16 mei 1620. Oisterwijk R 256, f 1, 29 januari 1552. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1374, f 308, 15 april 1558. Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 67.

88) Kathedraalarchief Sint Jan 's-Hertogenbosch, map 33/34, 27 mei 1585.

89) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 27, f 36^v, 5 augustus 1567.

90) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 36, f 49, 12 april 1603. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1475, f 267^v, 1 september 1604.

waar hij in 1606 een rente geloofde uit zijn hoeve en uit zijn vrouws helft van de oude, afgebrande hofstede.⁹¹ Evenals zijn vader en zijn oudooms pachtte hij het Bossche deel van de Hilvarenbeekse riddertiende.⁹² Hij trouwde met Marie Hermans de Molder⁹³, dochter van Herman Sebastiaens de Molder en van Claerken Aert Willem Thielmans. Zij kregen vier kinderen:⁹⁴

- A. Beatrys Reyniers van Laerhoven⁹⁵, die in 1622 wordt gezien als collaterale erflaatster van een boedel ter waarde van *f* 136:8:4.
 - B. Cornelia Reyniers van Laerhoven is op 18 oktober 1598 te Hilvarenbeek gedoopt en trouwde met Wouter Michiels Bols.
 - C. Jan Reyniers van Laerhoven is op 10 december 1603 te Hilvarenbeek gedoopt. Zijn vrouw, Adriaentje Jan Peter Pauwels, hertrouwde met Jan Cornelissen van Huyckelom, die in 1644 als soldaat diende onder kapitein Croon te Herentals.⁹⁶
 - D. Catharina Reynier Ervaerts van Laerhoven, te Hilvarenbeek gedoopt op 23 april 1611, gehuwd met Aert van Stommelen.
3. Ghysbrecht Erven van Laerhoven⁹⁷ was in 1607 kerkmeester van Hilvarenbeek⁹⁸ en wordt in 1611 en 1615 gezien als pachter van de Sint-Janstiende aldaar.⁹⁹ Hij trouwde met Baetken Steven Ghenen¹⁰⁰, weduwe van Claes Janssen van

91) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1447, f 22, 1 juli 1606.

92) Kathedraalarchief Sint Jan 's-Hertogenbosch, map 33/34, 31 maart 1607.

93) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 39, f 90^v, 13 december 1610.

94) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 43, f 41, 19 juni 1619.

95) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 222, 28 juli 1622, *Memorie ende staet voir derffgenamen wylen Beatris dochter Reynier Ervaerts van Laerhoven*.

96) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 51, f 162, 29 juni 1644.

97) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1444, f 149^v, 15 april 1604. R 1502, f 229^v, 17 juli 1626. R 1537, f 565, 17 juli 1626.

98) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1479, f 175, 28 juni 1607.

99) Kathedraalarchief Sint Jan 's-Hertogenbosch, map 33/34, 7 maart 1611; 15 mei 1615.

100) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 25, f 177^v, 18 augustus

- Goirl.¹⁰¹ Haar ouders waren Steven Denys Aert Geenen en Anneken dochter Jan Henrickss de Molder van Esbeeck. In 1560 was zij onmondig¹⁰² en op 11 oktober 1630 is zij te Hilvarenbeek overleden. Haar weduwnaar stierf aldaar op 17 juli 1633, kinderloos. Hun nalatenschap werd in 1637 gedeeld.¹⁰³
4. Jenneken Erffvaerts van Laerhoven¹⁰⁴ overleed kinderloos te Hilvarenbeek op 7 mei 1626. Zij was getrouwd geweest met Herman Janssen de With¹⁰⁵, schepen van Hilvarenbeek, eerst weduwnaar van Henricxken natuurlijke dochter Jans van Moll, daarna van Anneken Claes Jan Stevens. Ook Herman heeft de Hilvarenbeekse riddertiende van de Sint-Jansfabriek van Den Bosch gepacht.¹⁰⁶
 5. Huybrecht Erfvaerts van Laerhoven, volgt onder Vibis op pagina 175.
 6. Jan Erven van Laerhoven, volgt onder Viter op pagina 176.
 7. Aert Ervaerts van Laerhoven de oude¹⁰⁷ was schepen van Hilvarenbeek en stierf daar in 1619, na op 15 april te hebben

1552: haar grootouders Jan Henrickss de Molder van Esbeeck en Geertruyt. R 32, f 125, 1 oktober 1587. R 36, f 36, 27 februari 1603; f 58^v, 25 oktober 1603. R 38, f 14, 29 maart 1606. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1409, f 140, 9 februari 1600. R 1438, f 105, 23 november 1599.

- 101) In een cijnsboek heet hij Claes Jennekens van Goorl (Rijksarchief Antwerpen, Arendonk Gemeentearchief 4880, *Fructus et obventiones altaris Leonardi in E. Hilvarenb. fundati*).
- 102) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 26, f XIX^v, 5 februari 1561.
- 103) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 49, f 230, 25 mei 1637.
- 104) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 43, f 125, 16 mei 1620; f 112^v, 6 april 1620. R 45, f 358^v, 24 september 1627.
- 105) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 49, ongef., 13 april 1594. Hilvarenbeek R 26, f 88, maart 1560. R 27, f 23, 7 februari 1567. R 34, f 112, 24 februari 1598. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1409, f 422, 14 september 1601.
- 106) Kathedraalarchief Sint Jan 's-Hertogenbosch, map 33/34, 31 maart 1607.
- 107) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1444, f 149^v, 15 april 1604. R 1448, f 160^v, 29 december 1606. Rijksarchief Antwerpen, Arendonk Gemeentearchief 4880, *Fructus et obventiones altaris Leonardi in E. Hilvarenb. fundati*.

getesteerd.¹⁰⁸ In 1607, 1611 en 1615 was hij (mede)pachter van een deel van de tiende van Hilvarenbeek.¹⁰⁹ Aert was gehuwd met Mariken Jan Roeymans alias van Waerden¹¹⁰ uit Bladel. Uit haar huwelijk had zij een dochter:

A. Beatrix Aerts van Laerhoven¹¹¹ was volgens eigen opgave in 1592 te Bladel geboren, maar komt in het doopboek van Hilvarenbeek voor op 2 april 1593. Zij trouwde daar op 15 juni 1610 met Jan Hermans de With¹¹², zoon van haar oom Herman Janssen de With uit zijn huwelijk met Anneken Claes Jan Stevens. Op 23 juli 1621, toen hij ziek lag van de kinderpokken, testeerde hij met zijn vrouw¹¹³ en in augustus daaraanvolgende is hij te Hilvarenbeek overleden. Beatrix van Laerhoven hertrouwde op oudejaarsdag 1624 met Adriaen Janssen de With, zoon van Jan Willems de With de jonge en van Geertruyt Jan Ghyben. Bij die gelegenheid werd de boedel van het eerste huwelijk geïnventariseerd: *ierst een peirdt, noch eenen stier, een kleerkasse, een beddekoets, twee bedden, een kiste, een sitten, een cussen, eenen stoel, noch lijvaet ende dweelen, noch ten, noch eenen vijsel, een hack, een seysie, een lopen, een cluijster ende een kerffsage.*¹¹⁴ Adriaen de With stierf in 1636 of 1637.

8. Aert Erfvaerts van Laerhoven de jonge¹¹⁵ werd in 1581/82 geporterd te 's-Hertogenbosch en wordt daar in 1593 vermeld als tamboer in koningsdienst onder het vaandel van kapitein Heym, voorheen van kapitein Wynants.¹¹⁶ Ook in

108) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, N 4309, 15 april 1619.

109) Kathedraalarchief Sint Jan 's-Hertogenbosch, map 33/34, 31 maart 1607; 7 maart 1611; 15 mei 1615.

110) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 43, f 125, 6 mei 1620; f 126, 19 mei 1620.

111) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 43, f 125, 16 mei 1620.

112) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 49, ongef., 13 april 1594.

113) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, N 4309, 23 juli 1621.

114) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 45, f 75^v, 17 mei 1624.

115) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1448, f 160^v, 29 december 1606. R 1494, f 106, 23 december 1617. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 43, f 125, 16 mei 1620.

116) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, N 2661, ongef., 10 februari 1593.

1611 was hij als soldaat in het garnizoen van Den Bosch gelegerd.¹¹⁷ Hij trouwde met Aelken Rombout Willems¹¹⁸, dochter van Rombout Willems van Flodrop en van Maria Jans Vyge de jonge. Hun kinderen waren:¹¹⁹

A. Rombout Aerts van Laerhoven.

B. Baetgen Aerts van Laerhoven¹²⁰ is op 7 november 1594 te 's-Hertogenbosch gedoopt en trouwde met Symon Jansse, als wiens weduwe zij in 1673 in Den Bosch woonde.¹²¹

C. Maeyken Aerts van Laerhoven, gehuwd met Peter Ghysberts.

Een vierde dochter van Aert de jonge moet uit een ander (eerder?) huwelijk zijn geboren:

D. Jenneken Aerts van Laerhoven des jongen, gehuwd met de in 1566 geboren Gielis Diercxss van Empel¹²², moleenaar te 's-Hertogenbosch.

VI. WOUTER ERFFVEN VAN LAERHOVEN trouwde met Lyntken Aert Peter Thielmans¹²³, die in 1637 te Hilvarenbeek overleed. Haar vader was vorster en schoenmaker aan de Gemene Plaats aldaar. Kinderen:

1. Aert Wouters van Laerhoven kreeg op 11 juni 1634 dispensatie voor zijn huwelijk met Adriana Henrick Roelants.¹²⁴ Uit hun huwelijk stamt Geertruyt Aerts van Laerhoven.

117) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1854, f 123, 12 november 1611.

118) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, oorkondenverzameling Provinciaal Genootschap, inv. 1915, no 386, 20 juni 1600 en 18 december 1602. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1422, f 353^v, 19 januari 1595. R 1432, f 202, 17 maart 1594. R 1475, f 31^v, 23 december 1603. Vgl. L.G. van Dijck, „Van Vlodrop. Cuyk, Grave, Eindhoven, Haarlem, België, Helmond, Tongelre, Oerle, Aarle”, *De Brabantse Leeuw*, XVII (1968) 66.

119) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1465, f 125^v, 3 juli 1617.

120) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1520, f 325^v, 19 mei 1620.

121) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1647, f 16^v, 10 november 1673. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 170, f 109^v, 28 maart 1673.

122) Stadsarchief Antwerpen, N 2256, f 305^v, 30 mei 1630.

123) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 38, f 22^v, 29 mei 1606.

124) Bisschoppelijk Archief 's-Hertogenbosch, Bisdom 10, Computus Sigilliferi 1629–1635, p. 20.

2. Erff Wouters van Laerhoven¹²⁵, geboren in 1608, was voerman te Hilvarenbeek, waar hij in de Wouwerstraat woonde. Hij reed vooral van Breda op Maastricht en het land van Luik, ook tussen Maaseik en de meierij van Den Bosch. Hij werd in 1650 bij Genk in het Luikse door de 'Lorreinen' uitgeschud. Zijn huis werd in 1658 opgewonnen door de rentmeester van het kapittel wegens vele jaren achterstel van een mud rogge aan het Maria-altaar van de eerste fundatie.¹²⁶ Erff werd op 13 december 1674 te Hilvarenbeek begraven en liet een failliete boedel na.¹²⁷ Hij was in eerste echt getrouwd geweest met Geertruyt Jan Willems de With, die als dochter van Jan Willems de With de oude, schepen van Hilvarenbeek, en van Peerken Wouter Nouwen een erfgename was van heer Ghijsel Back. In 1647 leefde zij niet meer.¹²⁸ Erff van Laerhoven hertrouwde met Henricxken Henrick Luerings¹²⁹ uit Riethoven. De bekende kinderen van Erff waren:¹³⁰

A. Cathelyn Erff Wouters van Laerhoven trouwde te Hilvarenbeek op 26 november 1666 met Pauwels Cornelis Jan Andries.¹³¹ Deze was een zoon van Cornelis Jan Andries Schellekens en van Maeyken Aert Pauwels Stalpaerts alias Otten, die te Hilvarenbeek in de herdgang van de Voort woonden.

B. Wouter Ervaerts van Laerhoven.

Uit het tweede huwelijk:

C. Huybrecht Ervaerts van Laerhoven, te Hilvarenbeek gedoopt op 7 januari 1661.

3. Beatrix Wouters van Laerhoven is op 23 september 1596 te

125) Stadsarchief Antwerpen, N 2258, f 36v, 29 mei 1636. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 62, ongef., 19 juli 1651. R 170, f 109^v, 28 maart 1673. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 85, 87, 127.

126) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 55, f 179, 29 mei 1658.

127) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 69, f 219^v, 2 juni 1684.

128) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 51, f 416^v, 3 september 1647.

129) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 169, f 198^v, 3 december 1668.

130) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 55, f 94, 14 juli 1657.

131) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 64, f 35, 17 maart 1659. R 111, f 34^v, 10 maart 1659; f 55, 10 mei 1659.

Hilvarenbeek gedoopt en overleed daar ongehuwd op 19 februari 1624.

4. Jenneken Wouters van Laerhoven, te Hilvarenbeek gedoopt op 11 maart 1598, trouwde met Michiel Matthijs Jacobs te Rijsbergen.
5. Marie Wouters van Laerhoven, te Hilvarenbeek op 3 oktober 1599, gehuwd met Cornelis Heyligers. Hieruit een dochter Beatrix.

VIbis. HUYBRECHT ERVEN VAN LAERHOVEN kocht in 1598 een huis aan de Vrijthof of Gemene Plaats van Hilvarenbeek.¹³² Hij was vorster en pachtte in 1604 voor vier jaar het achtste deel van de Hilvarenbeekse riddertiende van de Bossche Sint-Jansfabriek voor 14 mud jaarlijks.¹³³ Op 11 december 1606 is hij te Hilvarenbeek overleden. Zijn vrouw was via haar moeder een mede-erfgename van heer Ghijsel Back: Lyntken Wilborts van de Leemputte¹³⁴, dochter van Wilbort Symoen Hermans van den Leemputten en Cristyn Jacobs die Brouwer, is op 28 maart 1635 te Hilvarenbeek overleden en liet drie kinderen achter:

1. Beatrix Huybrechts van Laerhoven¹³⁵ is op 14 september 1595 te Hilvarenbeek gedoopt en stierf daar ongehuwd op 30 april 1672. Volgens haar testament uit 1647 wilde zij voor of nabij het Onze-Lieve-Vrouwealtaar in de Sint-Pieterskerk worden begraven.¹³⁶ De waarde van haar nalatenschap werd voor de collaterale-successiebelasting (de veertigste penning) getaxeerd op *f* 792.¹³⁷

132) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 34, f 104, 8 januari 1598.

133) Kathedraalarchief Sint Jan 's-Hertogenbosch, map 33/34, 12 juli 1605; 31 maart 1607.

134) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 38, f 110, 10 juli 1607; f 149, 27 februari 1608. R 43, f 112^v, 6 april 1620. R 44, f 151^v, 23 juni 1622. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1537, f 565, 17 juli 1626.

135) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 50, f 124, 26 februari 1644. R 66, f 195, 2 juli 1668. R 169, f 63^v, 2 december 1664. R 170, f 109^v, 28 maart 1673; f 111, 8 april 1673. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1647, f 16^v, 10 november 1673.

136) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, N 4305, f 15, 27 augustus 1647.

137) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 192, ongef., 12 mei 1672.

2. Jan Huybertsse van Laerhoven¹³⁸, te Hilvarenbeek gedoopt op 8 december 1596, genoot in 1611 als getonsureerde *clericus* de inkomsten van het Hilvarenbeekse beneficie van Maria van de tweede fundatie en verwierf dat jaar een reductie van twee missen tot een enkele per week. Voorts was hij koraal van het kapittel.
3. Wilbort Huybrechts van Laerhoven is op 25 november 1599 te Hilvarenbeek gedoopt en vestigde zich te Lissabon. Bij Margaretha Psychola was hij vader van:
 - A. Catharina van Laerhoven.
 - B. Maria van Laerhoven.

Viter. JAN ERVAERTS VAN LAERHOVEN¹³⁹ trouwde met een dochter van de pastoor van Lage Mierde: Neelken natuurlijke dochter heer Joost Laukens.¹⁴⁰ Haar vader was een premonstratenzer monnik uit de abdij van Floreffe en geboortig van Pelt.¹⁴¹ Zij trouwde (in 1593?) in tweede echt met Jan Dierck Thielmans¹⁴², leerlooier in de Gelderstraat, met wie zij in 1620 tetterde en wiens weduwe zij was in 1633. Uit haar voorhuwelijk had zij twee kinderen, die in 1593 de *pastoors hoffstadt* aan de Beerten onder Hilvarenbeek verkochten.¹⁴³

1. Maeyken Janssen van Laerhoven is op 23 april 1586 te Hilvarenbeek gedoopt. Zij trouwde in 1643 met de welgestelde Hilvarenbeekse chirurgijn mr Jacob van den Kerckhoff¹⁴⁴, die tevens herbergier, bierbrouwer en houtkoper was en bovendien schepen (en duidelijk Spaans-gezind). Hij was in 1578 geboren als zoon van Jan Jacobs van den Kerckhoff en Ag-

138) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 139, 212, 224, 376.

139) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hooge en Lage Mierde R 52, f 28, 5 mei 1589. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1430, f 295^v, 2 maart 1591.

140) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hooge en Lage Mierde R 69, f 17^v, 9 oktober 1590. Hilvarenbeek R 48, f 181, 9 april 1633. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1552, f 322^v, 21 april 1632.

141) Schutjes, *Geschiedenis van het bisdom 's Hertogenbosch*, IV, 673. Juten, „Consilium de Beke”, XXVIII, 125.

142) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 44.

143) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 33, f 98, 23 april 1593. R 55, f 34, 13 december 1657.

144) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 85, 311, 314, 328.

neta mr Cornelis van Nerven en eerder getrouwd geweest met Heylwich Lambrechts Fabri, dochter van de schout van Hilvarenbeek. In 1647 wordt zij Jacobs weduwe genoemd.¹⁴⁵

2. Cornelis Janssen van Laerhoven, volgt onder VII op pagina 177.

VII. CORNELIS JANSSEN VAN LAERHOVEN¹⁴⁶, op 7 maart 1589 gedoopt te Hilvarenbeek, was daar leerlooier en schoenmaker tot hij in 1627 verhuisde naar Breda. Daar was hij *weerdts inden Roscam opt Ghinnekeuseijnde*, waar veel leerindustrie was. Hij was gehuwd met IJken Claes Bartholomeus van Weelde¹⁴⁷, dochter van Claes Bartholomeus Goossens van Weelde, leerlooier en schoenmaker in de *Cleyne Maene* aan de Gemene Plaats te Hilvarenbeek, en van Aleyt Goyaert Servaes van Olmen. Zij testeerde met haar man in 1657, werd kort daarop weduwe en leefde nog in 1669. Haar kinderen:

145) Gemeentearchief Tilburg, R 361, f 34^v, 8 februari 1647. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 50, f 414, 17 augustus 1647.

146) Stadsarchief Antwerpen, N 112, 5 februari 1639. Gemeentearchief Breda, R 525, f 18, 6 februari 1627. R 526, f 18^v, 9 maart 1628; f 20^v, 14 maart 1628. R 528, f 53, 19 april 1632; f 119^v, 26 februari 1633. R 529, f 9^v, 18 februari 1634. R 530, f 12, 18 februari 1636; f 53^v, 13 november 1636; f 103, i.m. 26 februari 1650. R 531, f 146, i.m. 28 juni 1640; f 200^v, 14 april 1639; f 246^v, 29 april 1639; f 260, 29 juni 1639. R 532, f 100, 29 december 1640; f 153, 6 april 1641; f 168^v, 11 mei 1641. R 533, f 202^v, 15 februari 1645; f 229^v, 8 augustus 1645. R 535, f 105, 17 april 1652; f 123, 20 juli 1652; f 160, 21 februari 1653; f 226^v, 14 januari 1654; f 273^v, 9 juli 1654. R 536, f 71, 31 oktober 1656. R 692, f 122, 28 november 1634. R 693, f 228, 8 augustus 1645. R 694, f 116^v, 21 februari 1650; f 176^v, 19 februari 1653. R 773, f 83, 30 oktober 1648; f 108, 8 juni 1651. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 46, f 25^v, 4 maart 1628. p. Placidus O.M.Cap., „Jacobus Vrancx pastoor te Breda en de contrareformatie in stad en baronie van Breda”, *Jaarboek van de geschied- en oudheidkundige kring van stad en land van Breda 'De Oranjeboom'*, VIII (1955) 61. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 42.

147) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 42, f 1, 8 augustus 1617. Gemeentearchief Breda, R 538, f 260^v, 25 oktober 1666. R 539, f 157^v, 5 januari 1669. R 694, f 176^v, i.m. 19 december 1664. R 695, f 266, 12 december 1664. Adriaenssen, „Elf generaties Moonen”, XIX, 19.

1. Mr Johan van Laerhoven¹⁴⁸, te Hilvarenbeek gedoopt op 25 juli 1617. Hij studeerde te Leuven en promoveerde in 1642 te Leiden tot doctor in de rechten. In hetzelfde jaar kreeg hij een aanstelling tot stadsadvokaat van Breda, waar hij vervolgens op 29 september 1656 trouwde met Margaretha de Chabart. Op 17 november 1679 is hij te Breda gestorven. Uit dit huwelijk werd onder andere mr Johan van Laerhoven¹⁴⁹ geboren, die dezelfde titel als zijn vader behaalde.
2. Peter Cornelis van Laerhoven is op 17 april 1630 te Breda gedoopt en trouwde te Hilvarenbeek op 11 december 1657 met Maria Peters Verryth¹⁵⁰, dochter van de vermogende herbergier, bierbrouwer en olieslager Peter Wouters Verryth en van Adriaentje Lambrechts Fabri. Van zijn vader en tante Maeyken kreeg Peter een huwelijksgift van f 300.¹⁵¹ Toen zijn vader op 1 december 1659 testeerde, ontferde hij hem, *omdat de voorschreven soon Peter binnen de stadt van Parijs sonder advijs, raet ende voorweten ende consent vanden testateur hadde gecontacteert een heijmelijck houwelijck met eene dochter Margareta Legeir. Ende dat denselven hier te landen comende ende supprimerende het voorschreven heijmelick houwelyck, een ander openbaere houwelijck in facie ecclesia heeft aengegaen tot Hilvarenbeecq inde meijerij van s'Hertogenbosch met Maria Verreijt, dochter van Peter Verrijt, perpetrerende mitsdien crimen bigamiae, onkuysheijt ende overspel, solemnele meijneedicheijt ende bespottinge vant houwelijck bij Godt heijlichlijck ingestelt, welck crimen bigamiae uijtgecomen ende Peter daernaer gevlucht sijnde naer Oostindiën.* Maria's vader liet zijn schoonzoon voor het gerecht van Breda dagen om het huwelijk te ontbinden, hetgeen geschiedde op 20 december 1659, waarbij *de dochter op*

148) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 241, 339, 340.

149) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 340. D.G. van Epen, *Album studiosorum academiae Gelro-Zutphanicae MDCLVIII-MDCCCXVIII. Accedunt nomina curatorum et professorum per eadem secula* (Hagae Comitatus, 1904) 35.

150) Niet vermeld bij L.F.W. Adriaenssen, „Van Gijssel. Vijfenveertig molenaars”, *De Brabantse Leeuw*, XVIII (1969) 93 e.v.

151) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 55, f 134, 13 november 1657.

vrije voeten gestelt werd en Peter van Laerhoven veroordeeld in de proceskosten en een betaling van f 200 aan zijn gewezen bruid voor *eerbeteringhe*. Tegen de laatste veroordeling kwam Peters moeder in het geweer, omdat zij vreesde dat nu elke crediteur van haar zoon haar op het lijf zou vallen en zij al had gehoord dat Margriet Legeir uit Frankrijk onderweg was met een claim van f 1200. Het *advertissement van rechten* voor Ida, weduwe van Cornelis van Laerhoven, opgesteld door haar zoon mr Johan van Laerhoven, bevat onder meer de volgende punten:¹⁵²

1. *De verweerdersse proponeert, niet sonder schreijende oogen, met bangicheijt der herten ende met bevende handt ende beschaemde penne,*
 2. *Dat Peeter, haeren soon, aff-aerdich geworden sijnde vande goede zeden ende deughden van sijne ouders*
 3. *Ende t'eenemael vergeten hebbende de goede lessen ende prickelen van gehoorsaeme plicht ende vertueus leven, die hem soo veel als met de pap te eten gegeven waren,*
 4. *Sijn selven t'eenemael overgegeven heeft aen wederhoo- rich ende oock vuijl ende punisabel bedrijff,*
 36. *Daer door Peeter sijn lichaem aen de vaderlijcke macht oft heerschappije inder daet heeft ontstolen,*
 37. *Rebellerende in effect tegens sijnen vader door ongehoor- saemheijt ende ontneminghe van sijns vader recht,*
 38. *Soo en is dit voorwaer geene cleijne injurie geweest ten respecte van eenen oude, grijse, affgeleeffden vader,*
 52. *Alsoo hij Peeter een ongemeene schande ende infamie ende vleckte gebrocht heeft op sijne ouders ende familie,*
 53. *Soodanich, dat den vader van dien tijt aff noijt vrolijk ofte gesonde ure gehadt heeft.*
3. Goyaert van Laerhoven¹⁵³ was procureur en notaris te Hoogstraten, waar hij op 21 januari 1659 trouwde met Martina Wachmans. Deze is op 3 maart 1721 als weduwe te Hoogstraten overleden.

152) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Raad van Brabant 788/1512.

153) Stadsarchief Antwerpen, N 4322, ongef., 5 augustus 1672. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 340.

4. Catharina van Laerhoven¹⁵⁴, gehuwd met Herman Jan Dirven.¹⁵⁵ Hun kinderen verkochten in 1676 het huis *de Melckmeijt* aan het Ginnekenseind te Breda.¹⁵⁶

IVbis. WILLEM AERTS VAN LAERHOVEN¹⁵⁷ was in 1532 kerkmeester van Haaren.¹⁵⁸ Hij trouwde met Cornelis Hubrechts die Clerck¹⁵⁹, die in 1509 samen met hem een huis met hof en grond te Oisterwijk verkocht, haar aanbestorven van haar vader.¹⁶⁰ Kinderen:¹⁶¹

1. Huybrecht Willems van Laerhoven, volgt onder Vbis op pagina 181.
2. Willem Willems van Laerhoeven.
3. Marie Willems van Laerhoven, gehuwd met Anthonie Jan Witlocx.¹⁶²
4. Geertruyt Willem Aerts van Laerhoven¹⁶³ trouwde met Wouter Jan Hessels.
5. Elyzabeth Willems van Laerhoven, gehuwd met Cornelis

154) Gemeentearchief Breda, R 536, f 269^v, 20 januari 1659.

155) Gemeentearchief Breda, R 538, f 79^v, 12 juni 1664.

156) Gemeentearchief Breda, R 541, f 116^v, 3 januari 1676.

157) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 211, f 36^v, 23 juli 1507. R 217, f 34, 28 november 1513. R 222, f 2^v, *in festo Sebastiani martyris* 1519. R 229, f 40, 27 september 1525. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1297, f 105, 6 maart 1522. R 1302, f 123^v, 30 januari 1525. R 1357, f 156^v, 7 april 1551.

158) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1316, f 54, 20 februari 1532.

159) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 232, f 12, 28 februari 1528. R 218, f 12, 5 maart 1514: Engel Aert Buckincks weduwe Huybrecht die Clerck. R 210, f 13, 4 februari 1506: de kinderen van wijlen Huybrecht die Clerck bij zijn *naewyff* Engel Aert Buckincks.

160) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 213, f 5, 29 januari 1509.

161) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1342, f 37, 4 november 1544. R 1349, f 89^v, 28 februari 1548. R 1359, f 139, 30 januari 1552. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 255, f 60, 3 juni 1551. R 256, f 13^v, 8 februari 1552.

162) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 259, f 33, 5 april 1555; f 49, 25 mei 1555.

163) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 238, f 1, 16 januari 1534. R 254, f 1, 14 januari 1550. R 256, f 102^v, 18 augustus 1552. R 258, f 68, 28 juli 1554.

Henrick Wouters¹⁶⁴ te Hilvarenbeek, waaruit Henrick en Willem Cornelis Henrick Wouters, de eerste gehuwd met Iken Jans de With¹⁶⁵, de laatste met Maeyken Pauwels Zweens.¹⁶⁶

6. Aernt Willems van Laerhoven, vader van:

A. Aryken Aernt Willems van Laerhoven, gehuwd met Adriaen Wouter Cornelis Vermeer¹⁶⁷ te Oisterwijk. Hun kinderen Aert (dan reeds overleden), Cornelis en Huybert Adriaens Vermeer deelden in 1590 de nalatenschap van Adriaen en Aryken.¹⁶⁸

Vbis. HUYBRECHT WILLEMS VAN LAERHOVEN¹⁶⁹ erfde in 1551 van zijn ouders de boerderij te Haaren. Hij was in 1582 weduwnaar van Stynken Goosens van Uden.¹⁷⁰ De kinderen uit dit huwelijk waren:¹⁷¹

1. Goossen Huybertss van Laerhoven¹⁷² was gehuwd met Cathalyn Jan Aert Jacobs¹⁷³, die was gegoed te Helvoirt en moeder werd van:¹⁷⁴

A. Heer en meester Huybrecht van Laerhoven¹⁷⁵, subdia-

164) Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 13027, f 34, 4 juli 1556. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 25, f 175, 9 augustus 1552.

165) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 27, f 15, 23 januari 1566: hun kinderen Christiaen, Lysken en Truycken Henrick Cornelis Wouters.

166) Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 499.

167) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 259, f 49^v, 11 juni 1555.

168) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 285, f 24, 1590.

169) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1342, f 364, 28 mei 1545. R 1374, f 272^v, 17 maart 1557. R 1381, f 488, 2 april 1563. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 270, f 3^v, 30 januari 1564. R 272, f 1, 14 januari 1567. R 283, f 20, 7 mei 1582.

170) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1381, f 115, 20 februari 1562.

171) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 284, f 87^v, 23 februari 1590.

172) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 286, f 19, 6 augustus 1591. R 296, f 9^v, 15 februari 1601. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1410, f 65^v, 30 december 1600.

173) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1424, f 90, 3 juni 1600. R 1441, f 70^v, 3 april 1601.

174) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1465, f 201, 2 september 1617.

175) L.F.W. Adriaenssen, „De gerechtigden tot het Bacx-koorke in de Sint Jan tot de reductie van Den Bosch”, *De Brabantse Leeuw*, XXXIV (1985) 152.

ken in 1612, was sedert 1616 pastoor van Meerveldhoven. Tevens praktiseerde hij als notaris. In 1636 is hij overleden. Als wapen voerde hij: I een naar rechts gewende, klimmende leeuw, II drie paalsgewijs opgestelde merletten.¹⁷⁶

B. Maryken Goosens van Laerhoven¹⁷⁷, gehuwd met Henrick Adriaen Wouters Vermeer.

C. Neelken Goossen Huybertss van Laerhoven.

2. Jan Huyberts van Laerhoven¹⁷⁸ te Haaren, gehuwd met Ariaenken Matthys Scellens¹⁷⁹ uit Oisterwijk en vader van ten minste:

A. Huybert Janssen van Laerhoven¹⁸⁰ te Oisterwijk, gehuwd met Aleydt Jan Adriaens van Aken.¹⁸¹

B. Engelken Jan Huyberts van Laerhoven, gehuwd met Arnt Peeters van den Wiel. Hun kinderen verkochten in 1624 een huis, tuin, achterhuis en erf in de Kerkstraat te Oisterwijk.¹⁸²

3. Cornelis Huyberts van Laerhoven¹⁸³ kreeg kwijtschelding van het Groot Ziekengasthuis te 's-Hertogenbosch voor de pachtsom van de hoeve te Belveren onder Haaren, die door de rebellen was verbrand.¹⁸⁴ Hij was gehuwd met Ariken

176) L.G. van Dijck, „Gewapend Eindhoven. Familiewapens van Eindhovenaren of aanwezig in het gemeentearchief van Eindhoven”, *De Brabantse Leeuw*, XXI (1972) 41, 42.

177) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1463, f 327^v, 14 juni 1616.

178) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, N 4817, f 131^v, 22 april 1598.

179) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1436, f 339, 7 mei 1598. In 1575 verkocht een Ariaenken Mathys Scellens, woonachtig te Oisterwijk als vrouw van Willem Cornelissen van Huesden en weduwe van Aert Wilbort Mertens, een huis aan de Gemene Plaats te Hilvarenbeek, afkomstig van haar eerste man (Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 29 f XL^v, 3 januari 1575).

180) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1465, f 201, 2 september 1617. N 2665, ongef., 19 maart 1632.

181) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1494, f 254^v, 7 april 1618.

182) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1537, f 366, 24 april 1624.

183) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 286, f 20^v, 9 september 1591.

184) Van Rooij I, p. 203, no 2741.

Gysbert Reynderss¹⁸⁵, dochter van Gysbert Reynier Heesters bij Margriet Embert Peijnenborch, zijn weduwe in 1641. Zij hadden een dochter:

A. Gysbertken Cornelis van Laerhoven. Zij trouwde twee maal, —de volgorde is onbekend—, namelijk met Adriaen Peters de Wever¹⁸⁶ en met Jan Jan Pauwelsen¹⁸⁷, vorster te Helvoirt.

4. Heylwich Huybrechts van Laerhoven, gehuwd met Anthonis Willem Peeters¹⁸⁸, weduwnaar in 1600.

5. Peter Huybertss van Laerhoven¹⁸⁹ was bij Elisabeth Rochus Laureys Henricks¹⁹⁰ vader van ten minste:

A. Rochus Peters van Laerhoven. Hij trouwde te Haaren op 27 januari 1622 met Heylwich Peter Peynenborchs, dochter van Peter Jan Lambert Peynenborchs en van Antonia Gerit Jan Verhoeven. De nalatenschap van zijn dochter Elisabeth Rochus van Laerhoven, vrouw van Peter Jan Verhoeven, werd in 1698 collateraal gedeeld.¹⁹¹

6. Willem Huyberts van Laerhoven¹⁹² te Haaren, bij Jenneken Adriaen Laurens Lodewycx vader van:¹⁹³

A. Aleyt Willems van Laerhoven¹⁹⁴, gehuwd met Claes Henrick Covels.

B. Adriaen Willems van Laerhoven.¹⁹⁵

185) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1458, f 532^v, 4 juli 1612. R 1536, f 143, 20 december 1624. P.L. Leget-Kuijlen en J.N. Leget, „Afstammelingen van Reynier Heesters te Haaren”, *De Brabantse Leeuw*, XXXV (1986) 27, 28.

186) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, N 2687, ongef., 18 december 1636: hun zoon Adriaen is 18 jaar oud.

187) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, N 2687, f 238^v, 20 oktober 1636: Jan heeft uit zijn eerdere huwelijk met Jenneken Henricxss een getrouwde dochter.

188) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1410, f 65^v, 30 december 1600.

189) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 299, f 61^v, 25 augustus 1605.

190) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 286, f 3^v, 28 januari 1591.

191) W. de Bakker, „Van Abelen”, *De Brabantse Leeuw*, XXXVII (1988) 16.

192) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1406, f 249, 3 november 1588.

193) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 295, f 53^v, 17 november 1600.

194) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 297, f 46^v, 25 mei 1602.

195) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 297, f 46^v, 25 mei 1602.

C. Elisabeth Willems van Laerhoven.

D. Cornelis Willems van Laerhoven.¹⁹⁶

IVter. JAN AERTS VAN LAERHOVEN¹⁹⁷ geloofde in 1525 6 rijns-gulden uit een beemd te Oisterwijk¹⁹⁸, maar woonde te Haaren.¹⁹⁹ Hij trouwde met Geertruyt Jan Wytmans²⁰⁰ en werd bij haar vader van:²⁰¹

1. Aert Janssen van Laerhoven, volgt onder Vter op pagina 186.
2. Jan Jans van Laerhoven was in 1570 mombler van de kinderen van Margriet Aerts van Laerhoven.²⁰²
3. Anthonis Jans van Laerhoven, volgt onder Vquater op pagina 189.
4. Joest Jansen van Laerhoven²⁰³ woonde te Helvoirt. Hij trouwde met Adriaentken Jan Wouter Olyslegers²⁰⁴, de erf-

196) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 299, f 69^v, 28 november 1605. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1477, f 144^v, 14 januari 1606.

197) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 223, f 31, 17 juni 1519.

198) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 229, f 39^v, 27 september 1525.

199) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1292, f 195, 8 juni 1519. R 1302, f 123^v, 30 januari 1525.

200) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1306, f 268, 5 december 1526.

201) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 256, f 143, 31 december 1555. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1333, f 224^v, i.m. 4 november 1544. R 1342, f 37^v, 4 november 1544. R 1346, f 204, 8 juni 1547. R 1349, f 89^v, 28 februari 1548. R 1359, f 109^v, 7 januari 1552.

202) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 45, f 52^v, december 1570.

203) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1333, f 216^v, 17 mei 1540. R 1334, f 81^v, 3 februari 1541. R 1339, f 205, 13 juni 1544. R 1342, f 364, 28 mei 1545. R 1344, f 54^v, 1 juli 1545. R 1346, f 39^v, 9 juli 1547. R 1352, f 241^v, 22 maart 1549. R 1353, f 56^v, 10 januari 1550. R 1357, f 157^v, 10 april 1551. R 1411, f 633^v, 22 maart 1570. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 254, f 30, 21 maart 1550. R 256, f 48^v, i.m. (1552). R 258, f 48, 29 mei 1554. R 259, f 61^v, 23 augustus 1555. Moergestel R 294, f 45, 22 april 1553; f 49^v, 27 juni 1553. Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 12997, rekening Kerstmis 1544-1545, f IX (Joest had in een vechtpartij zijn zwager Adriaen Diericx verwond aan een hand); rekening 1543-1545, f VIII^v.

204) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1329, f 165^v, 23 januari 1539. R 1349, f 266, 24 februari 1548. R 1356, f 357, 11 juli 1551. R 1380, f 201, 20 maart 1560. R 1382, f 382^v, 31 december 1562.

gename van 't Slot, een hoeve met een woonhuis, een oliemolen, een duifhuis en een wagenhuis, dat zij met haar man in 1551 verkocht.²⁰⁵

5. Marie Janssen van Laerhoven²⁰⁶ trouwde met Jan Willems van den Vloet²⁰⁷ te Oisterwijk.
6. Jenneken Jan Aertssen van Laerhoven kocht in 1566 een huis aan de Bekerdijk onder Hilvarenbeek.²⁰⁸ Zij trouwde Peter Henrick Wouters aldaar en hertrouwde met Jan Willem Ghysbrechts van den Gheyn²⁰⁹ te Goirle, die in 1590 haar weduwnaar was. Haar kinderen waren:
 - a. Mariken Peter Henrick Wouters²¹⁰, gehuwd met Henrick Peter Wouter Otten te Hilvarenbeek.
 - b. Jan Peter Henrick Wouters alias den Langenpeer²¹¹, gehuwd met Heylwich Diercx van Trier.
 - c. Geertruyt Jan Willems van den Gheyn²¹², gehuwd met achtereenvolgens Pauwels Wouter Sledden²¹³ en Jan Gerart Beris van Oerle²¹⁴ te Hilvarenbeek.
7. Wilhelmus Larovius²¹⁵, te Haaren geboren in 1528, was aanvankelijk residerend beneficiant van twee altaren te Moergestel, —hij woonde daar *aent Kerckeynde*—, terwijl hij ook te Geertruidenberg en Alphen altaren had. Te Hilvarenbeek

205) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1356, f 357, 11 juni 1551. F.W. Smulders „Het kasteel 'Zwijnsbergen' te Helvoirt”, *De Brabantse Leeuw*, I (1952) 82, 83.

206) Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 13027-V, f 44, 4 juli 1556.

207) Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 13027, rekening 1545–1547, f 13; rekening 1549–1552, f 35; rekening 1552–1555, f 44. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1338, f 227, 31 juli 1543. Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 256, f 144^v, 31 december 1552. R 259, f 39, 29 april 1555.

208) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 27, f 124, 24 juli 1566.

209) Gemeentearchief Tilburg, R 337, f 1, 10 januari 1590.

210) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 45, f 137, 19 april 1625.

211) Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 412 (zijn moeder wordt onjuist Jenneken Aerts van Laerhoeven genoemd).

212) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 42, f 40^v, 2 februari 1618.

213) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 43

214) Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 361.

215) Adriaenssen, „De gerechtigden tot het Bacx-koorke”, 138. Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 157.

werd hij de eerste officiant van de door Truycken Aerts van Laerhoven gestichte missen op het Sint-Dingenaltaar. Hij moest het vooral van zijn familie hebben, want uit de erfenis van heer Ghijsel Back verwierf hij zowel de cantorij te Hilvarenbeek als een van de porties van het Bacx-koor te 's-Hertogenbosch. Het bezit van de cantorij werd hem echter afgestreden door zijn achterneef Anthonis Nouwen, die in dezelfde graad of generatie aan de stichter Ghijsel Back verwant was. Dat het Vaticaan Larovius in het gelijk stelde, betekent dat deze iets ouder moet zijn geweest dan neef Nouwen. Overwinnaar Larovius liet echter de cantorij aan Anthonis Nouwen en behield zelf de kapelanij in het Bacx-koor, hetgeen op een verdeling van de erfenis lijkt. Daarop verhuisde hij van Hilvarenbeek naar Den Bosch. Daar werd hij onderpastoor van de nieuwe Sint-Pietersparochie. In 1588 droeg zijn vriend Gerard Brueckelaer, pastoor te 's-Hertogenbosch, hem de „Ode Triumphalis Civium Silvaeducensium” op. Heer Willem Larovius is in 1602 in Den Bosch overleden.

Vter. AERT JANSSEN VAN LAERHOVEN²¹⁶ is rond 1510 geboren. Hij geloofde in 1543 een rente van 1½ mud rogge uit land te Belveren²¹⁷, maar woonde te Oisterwijk en was voorts gegoed te Moergestel, Boxtel en Enschtot. Bij Margriet Wouter Goyaerts de Beir was hij vader van:²¹⁸

1. Margriet Aernts van Laerhoven, gehuwd met Anthonis Wou-

216) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 294, f 166, 25 november 1556. Oisterwijk R 255, f 10^v, 31 januari 1551; f 43^v, 8 mei 1551; f 59^v, 10 juni 1551. R 256, f 3^v, 3 februari 1552; f 12, 8 februari 1552. R 259, f 60, 13 augustus 1555; f 61^v, 23 augustus 1555; f 75, 12 november 1555. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 584, 22 augustus 1555. R 1338, f 227, 31 juli 1543. R 1340, f 148^v, 29 februari 1543. R 1345, f 466^v, 21 april 1546. R 1346, f 209, 16 juni 1547. R 1359, f 132, 28 januari 1552. R 1363, f 220^v, 18 mei 1553. R 1366, f 76, 10 januari 1554. R 1367, f 7^v, 4 oktober 1554; f 197, 7 februari 1555. R 1369, f 183, 2 maart 1556. R 1371, f 3^v, 7 oktober 1556; f 4, 12 oktober 1556; f 123^v, 21 januari 1557. R 1373, f 116^v, 11 december 1556; f 194^v, 15 januari 1557. R 1400, f 177, 29 maart 1575.

217) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1340, f 148^v, 29 februari 1543.

218) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 284, f 84^v, 20 juni 1589.

ters van den Boer. Hun kinderen waren:²¹⁹

- a. Jan Anthonis van den Boer.
 - b. Elizabeth Anthonis van den Boer, in 1592 weduwe van Hubert Jan Brocken.
 - c. Geertruyt Anthonis van den Boer, gehuwd met Jan Peter Mathyss.
 - d. Adriana Anthonis van den Boer, gehuwd met Gysbert Laureys Henricx.
 - e. Mariken Anthoenis van den Boer, gehuwd met Aerdt Diercx van Lille.
2. Jan Aerts van Laerhoven²²⁰ is omstreeks 1540 geboren en trouwde met Geertruy Peter Gerits²²¹, wiens weduwnaar hij was in 1570. Zijn kinderen werden geboren uit een tweede huwelijk, te weten met de weduwe van Joost Emberts Verucylen. Zij heette Jenneken Cornelis Peynenborch en was een dochter van Cornelis Jans Peynenborch en Aleyt Wouter Stijnen. In 1581 testeerde zij met Jan, die aan zijn moeder een lijfrente vermaakte; de langstlevende zou het paard, een koe en *f* 150 hebben.²²² Uit het eerste huwelijk werd Marie geboren, de anderen uit het tweede:
- a. Marie Jan Aerts van Laerhoven, gehuwd met Jan Henrick Jan Willems.
 - b. Cornelis Jan Aerts van Laerhoven²²³ is in 1567 geboren en trouwde met Henricxken Peeter Henricx Crillarts.²²⁴
 - c. Adriaentjen Jan Aerts van Laerhoven, gehuwd met Jan Pauwels van den Mys.
 - d. Judick Jan Aerts van Laerhoven²²⁵ trouwde met Lau-

219) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 297, f 52^v, 9 januari 1571. R 300, f 170, 10 juli 1592.

220) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 270, f 3^v, 30 januari 1564. R 274, f 27, 22 mei 1570.

221) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 286, f 26^v, 22 november 1591.

222) Mededelingen van C.H.J. van den Brekel, redacteur van *De Brabantse Leeuw*.

223) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 299, f 46^v, i.m. 4 december 1607. N 5247, ongef., 27 februari 1617.

224) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1458, f 651^v, 13 september 1612.

225) J.N. Leget, „Van de Voort te Haaren”, *De Brabantse Leeuw*, XXXI

reys Sgreven en hertrouwde met Peter Jacobs van der Voort te Haaren, zoon van Jacop Henrick Jacobs van der Voort en van Jenneken Embrecht Peynenborchs.

3. Wouter Aerts van Laerhoven is rond 1580 overleden. Hij trouwde met Jenneken Henrick Heesters²²⁶ uit Belveren onder Haaren, dochter van Henrick Reynier Heesters en van Peterken Jan Willem Witlocx. Hij hertrouwde met Lucia Jan Wouter Brocken. Wouter was de vader van:
 - a. Aert Wouter Aerts van Laerhoven²²⁷ vestigde zich te Loon op Zand, waar hij op 29 april 1645 overleed. Hij heeft een groot nageslacht bij Anneken Geraerts van Broeckhoven²²⁸, dochter van Gerit Aertsen van Broeckhoven van Besoyen en Jenneken Gerit Francken.
 - b. Margriet Wouters van Laerhoven trouwde eerst met Jan Peeters van Thuyll, daarna met Cornelis Jan Brocken.
 - c. Anthonis Wouters van Laerhoven.
4. Geertruyt Aerts van Laerhoven²²⁹ trouwde met Bartholomeus Daniels en na diens overlijden met Henrick Arien Brievincx. In 1601 vond een erfscheiding plaats tussen haar kinderen Aert Bartholomeus Daniels en Jenneken Henrick Arien Brievincx, vrouw van Willem Goyart Jacobs van der Aa.²³⁰

Van de volgende kinderen is het moederschap van Margriet de Beer niet zeker:

5. Cornelis Aerts van Laerhoven²³¹, vermeld in 1582.
6. Adriana Aerts van Laerhoven, in 1587 de vrouw van Henrick Jan Witlocx.²³²

(1982) 130:

- 226) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 277, f 13, 9 april 1573. Leget-Kuijlen en Leget, „Afstammelingen van Reynier Heesters”, 42.
- 227) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1463, f 31, 24 oktober 1615; i.m. 2 januari 1647: zijn zoon Aert Aerts van Laerhoven.
- 228) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1543, f 326, i.m. 2 april 1629. Zie over Wouter Aert Wouters van Laerhoven te Loon op Zand: Adriaensen, *Non omnia possumus omnes*, 116.
- 229) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 283, f 34^v, 24 oktober 1582.
- 230) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 296, f 67^v, 16 februari 1601.
- 231) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 283, f 4^v, 19 januari 1582; f 34^v, 24 oktober 1582.
- 232) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 284, f 53^v, 5 mei 1587.

Vquater. ANTHONIS JANS VAN LAERHOVEN²³³ trouwde met een dochter van de schout van Moergestel, Jexken Jacobs van den Doren²³⁴, wiens moeder Adriaen Aelbert Dircks heette. Zij was in 1565 Anthonis' weduwe en hertrouwde met Willem Jans van den Marselair ofwel Moorselaer, naar wie later haar zoon uit het eerste huwelijk werd bijgenaamd. De kinderen uit haar eerste huwelijk waren:²³⁵

1. Geertruyt Anthonis van Laerhoven, gehuwd met Isebrant Gerardts Brock²³⁶, geboren omstreeks 1542 als zoon van Geraert Jan Brock, in 1612 voorschepen van Tilburg.²³⁷
2. Jacop Anthonis van Laerhoven, volgt onder VIquater op pagina 190.
3. Adriaentken Antonis van Laerhoven²³⁸ werd in haar huwelijk met Willem Jans de Crom moeder van Anneken²³⁹ en Teunken²⁴⁰ en hertrouwde met Daniel Cornelis Mutsaerts.²⁴¹
4. Mariken Anthonis van Laerhoven, in 1601 non bij de fran-

233) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 255, f 44, 8 mei 1551. R 256, f 12, 8 februari 1552. R 257, f 52^v, 14 mei 1553; f 55, 13 juni 1553. R 258, f 78^v, 16 oktober 1554. Moergestel R 43, f 9, 17 maart 1552. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1334, f 117, 23 februari 1541. R 1370, f 83^v, 24 december 1555. Algemeen Rijksarchief Brussel, Rekenkamer 13027, rekening 1549-1552, f 34. H.J.M. van Rooij, *Inventaris van het oud-archief van het 'Zinnelooshuis' te 's-Hertogenbosch* (Zundert, 1932) 202.

234) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Oisterwijk R 227, f 10, 9 februari 1523. Moergestel R 294, f 13, 15 maart 1552. R 295, f 217, 7 maart 1565.

235) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, F.A. van den Bogaerde van Terbrugge 1478, f III^v en XIII.

236) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 302, f 61, 3 januari 1607.

237) Rijksarchief Antwerpen, Arendonk Gemeentearchief 4886, 11 januari 1612.

238) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 52, f 15^v, 23 mei 1630.

239) Anneken Willems de Crom trouwde met Jan Geraert Joris Philips, schepen van Diessen (Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 58).

240) Teunken Willems de Crom trouwde met Denys Coenraet Mutsaerts (W. de Bakker, *Dopen, huwelijken en begrafenissen te Moergestel voor zover daar de aantekening van bewaard gebleven is (1626(1631)-1650)* ('s-Hertogenbosch, 1981) 30).

241) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 55, f 135^v, 28 december 1657.

ciscanessen Achter de Tolbrug te 's-Hertogenbosch.²⁴²

5. Margriet Anthonis van Laerhoven wordt in 1581 *Grietje de uutganster* genoemd; evenals haar zus Mariken was zij toen en in 1601 franciscanes Achter de Tolbrug in Den Bosch.

VIquater. JACOP ANTHONIS VAN LAERHOVEN ALIAS MOSSELLAERS²⁴³ is in januari 1622 te Hilvarenbeek overleden. Hij was gehuwd met Mary Adams van Eersell²⁴⁴ uit Moergestel, dochter van Adam bij Cristyn Claes Wuestenborchs, die *aende Broecksyde* woonden. Zes kinderen uit hun huwelijk werden volwassen:²⁴⁵

1. Adam Anthonis van Laerhoven alias Mosselaers heeft te Oisterwijk gewoond, maar overleed in 1633 te Hilvarenbeek. Daar woonde in 1649 nog zijn weduwe Barbara Jan Claes Ghielen²⁴⁶, een geboren Beekse. Hun dochter was:
 - A. Maeyken Adams van Laerhoven²⁴⁷, minderjarig in 1648, trouwde nadien met Jan Jans Verhoeven.²⁴⁸ Jan Jans Verhoeven, *hoijmaecker*, kocht in 1653 de helft van de *Engel*, een huis aan de zogenaamde Hoge Zij van de Gemene Plaats te Hilvarenbeek.²⁴⁹ Hij was een zoon van de schoenmaker Jan Gerits Verhoeven alias van Reusel en van de vroedvrouw Heylken Jan Pauwels van Poppel

242) J.A. ten Cate, „Aanvullingen op de geschiedenis der tertiariissen-kloosters achter de Tolburg te 's-Hertogenbosch en Catharinenberg te Oisterwijk”, *Bossche Bijdragen*, XXII (1953–1955) 148. G. van den Elsen en W. Hoevenaars, *Analecta Gijsberti Coeverincx*, dl II (Z.pl., z.j.) 338.

243) Algemeen Rijksarchief 's-Gravenhage, Staten-Generaal 12558-13, 10 augustus 1639. Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, R 1429, f 49^v, 15 juni 1621.

244) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 49, f 89, 14 mei 1597. L.F.W. Adriaenssen, „Stamboom van de Brabantse familie Woestenberg”, *De Brabantse Leeuw*, XXVII (1978) 80, 90.

245) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 52, f 61, 14 januari 1632. R 53, f 110, 13 februari 1642.

246) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 304, f 192^v, 5 april 1636. R 305, f 348, 29 december 1648.

247) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 51, f 514, 9 december 1648.

248) Adriaenssen, *Hilvarenbeek onder de hertog*, 42.

249) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 110, ongef., 21 oktober 1653, i.m.

alias de Smidt. In 1665 verkocht Jan als weduwnaar van Maeyken zijn deel in de *Engel*; Maeyken was te Westmalle overleden en had hem vijf kinderen nagelaten.²⁵⁰ In 1669 woonde Jan te Meel.²⁵¹

2. Willem Jacobs van Laerhoven²⁵² trouwde met Jenneken Aert Peters van den Hertganck²⁵³, de erfdochter van de hoeve geheten *Hertganck* in de herdgang Dun onder Hilvarenbeek.²⁵⁴ Haar ouders waren Aert Peters Aleyten alias van den Hertganck en Cathelyn Claes Celen. Uit dit huwelijk is een zoon bekend:²⁵⁵
 - A. Aert Willem Jacobs van Laerhoven was in 1686 verongelukt met zijn kar en maakte daarom zijn testament.²⁵⁶
3. Jaexken Jacobs van Laerhoven, gehuwd met Wouter Jan Wyten, landbouwer op de Biest onder Hilvarenbeek, zoon van Jan Henrick Wyten en van Heylwich Oth Wouters Otten alias de Gruyter, sinds augustus 1618 weduwnaar van Neeltjen Peter Cornelis Hendrickx.
4. Jenneken Jacob van Laerhoven²⁵⁷ trouwde met Jan Janssen van Diessen te Moergestel, wiens weduwe zij was in 1673.
5. Truycken Jacobs van Laerhoven trouwde te Diessen op 17 februari 1626 met Jacob Wouter Thielen van den Berche²⁵⁸, sedert april 1625 weduwnaar van Jenneken Claes Vreysen

250) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 65, f 221, 3 februari 1665.

251) Stadsarchief Antwerpen, N 2262, ongef., 11 oktober 1669.

252) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Hilvarenbeek R 52, f 49^v, 14 oktober 1649; f 185^v, 24 februari 1651.

253) Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 224.

254) Volgens een opgave uit 1691 was de boerderij *den Hertganck* 'weggeraakt', dat wil zeggen niet meer economisch in gebruik (J. van Helvoirt, „De Esbeekse haardgangen tot de eeuwwisseling”, in: Werkgroep Heemkundekring Esbeek (uitg.), *Esbeek, niet van gisteren. Gedenkboek bij gelegenheid van het 100-jarig bestaan van de R.K. parochie H. Adrianus Esbeek* (Hilvarenbeek, 1989) 50; vgl. 65, 66).

255) Vermoedelijk was een andere zoon Jacob Willemsen van Laerhoven, die in 1692 met zijn vrouw Jenneken Peter Jan Hessels te Diessen testeerde (Rijksarchief 's-Hertogenbosch, N 785, 14 januari 1692).

256) Gemeentearchief 's-Hertogenbosch, N 2864, f 290, 19 augustus 1686.

257) Rijksarchief 's-Hertogenbosch, Moergestel R 304, f 192^v, 5 april 1636. Hilvarenbeek R 170, f 105, 18 februari 1673.

258) Adriaenssen, *Non omnia possumus omnes*, 70, 71, 334.

van den Nieuwenhuysen. Hij was een zoon van Wouter Jacob Thielen van den Berche en Aleyt mr Henrick Boudewijns, die het omwaterde *Hooghuys* te Diessen aan het Lurings Einde bewoonden.

6. Thoenken Jacob Willems van Laerhoven trouwde met Jan Peter Sebrechts.²⁵⁹ In 1638 maakten zij hun testament.²⁶⁰ Jan was schoenmaker aan de Voort, heffer van een studiebeurs en in 1651 borgemeester van de herdgangen van de Westerwijk en de Vrijthof onder Hilvarenbeek. Peter Zebrecht Vrancken, schoenmaker aan de Voort, en Elijsabeth Jan Merten Schellekens waren zijn ouders.